

**Південноукраїнська організація
«Центр філологічних досліджень»**

**Міжнародна науково-практична
конференція**

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ
НАУК: НАУКОВІ ДИСКУСІЇ»**

22–23 вересня 2017 р.

**Одеса
2017**

УДК 80(063)

ББК 80я43

А 43

- А 43 Актуальні питання філологічних наук: наукові дискусії:**
Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 22–23 вересня
2017 року. – Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних
досліджень», 2017. – 124 с.

Подані на конференцію матеріали видаються в авторській редакції.

Рекомендовано до друку рішенням Правління ГО «Південно-
українська організація «Центр філологічних досліджень» від 25 вересня
2017 р. (протокол № 84).

УДК 80(063)

ББК 80я43

А 43

In teaching students we consider the role of spoken language in the classroom. The best way to do this is to develop role playing. Spoken language is central to the management of the classroom and we should be aware of the level and types of spoken language we use, as teachers, to manage the classroom. We need to spend time in making interesting tasks such as role plays focusing on the language of classroom management and the interpersonal uses of language within the classroom environment. Understandable spoken instructions must be used to ask students to participate in class activities. It is advisable to familiarize students with the types of texts involved in the action. Moreover, role playing can help students to understand the following points of the given material better.

Let's consider one of the samples of role playing developed specially for teaching students.

To sum up, the technique of teaching language by the method of Role-Playing is a technology for intensifying and accelerating learning.

REFERENCES

1. «Definition of Role Playing from the Oxford English Dictionary». Askoxford.com. Retrieved 2012-06-18.
2. Rilstone, Andrew. «Role-Playing Games: An Overview» 1994.

Орлова Н. В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов

*Навчально-науковий інститут іноземних мов
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна*

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДИСКУРСУ

Успішність фахової комунікації залежить не лише від опанованої комунікативної компетенції, але й від професійної компетенції, яка проявляється у здатності користуватися фахово-специфічними мовними засобами для організації успішної взаємодії відповідно до правил і норм спілкування, а також у здійсненні ефективного впливу на реципієнта для реалізації певних професійних завдань. Від навичок і умінь коректно застосовувати фаховий мовний інструментарій, а також правильної реакції на професійно забарвлену лексику і термінологічний апарат у спілкуванні безпосередньо залежить якість і успіх професійної комунікації. Специфіка будь-якого професійного дискурсу полягає в обмеженості сфери призначення і функціонування. Важливими аспектами в цьому контексті виступають знання

про предмет обговорення, рівень підготовки і знань учасників дискурсу, а також володіння і контролювання комунікативної ситуації.

Вирішення багатьох психологічних проблем залежить від того, наскільки коректно і адекватно ці проблеми будуть описані та інтерпретовані. Актуальними є дослідження здатності психологічного дискурсу здійснювати мовленнєвий вплив через певний арсенал мовних засобів.

Метою даної роботи виступає спроба дослідити особливості та роль лексичних одиниць професійного характеру як специфічних мовних засобів для проведення психологічного дискурсу.

Дискурс у значенні письмової та/або усної комунікації виступає як концептуальне узагальнення спілкування в межах конкретно визначеної модальності та комунікативного контексту, а також у значенні сумарності системи умовних знаків, кодів, словникового наповнення, що використовується у визначеній сфері інтелектуальних питань – дослідженнях і соціальної діяльності, таких як медицина (медичний дискурс), релігія (релігійний дискурс), психологія (психологічний дискурс) тощо. У сфері соціально-гуманітарних наук, термін дискурс описує формальний спосіб мислення, який може бути виражений мовними засобами. Дискурс являє собою соціальний кордон, який визначає твердження, що можуть бути сказаними з тієї чи іншої теми. Обраний дискурс забезпечується певним лексичним апаратом і стилем, що є необхідними для успішної тематично окресленої комунікації. Так, Американська асоціація психіатрів у Діагностичному і статистичному посібнику з психічних розладів (*Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*), що є найавторитетнішим довідником з визначення і класифікації психічних розладів, вказує, які терміни повинні вживатися під час обговорення, описання і діагностування психічних розладів, і таким чином слугувати зв'язувальною ланкою, яка передає значення і скеровує діяльність професійних психологів і психіатрів. Перші видання посібника містили цілі описові параграфи, які могли бути утлумачені психіатрами достатньо вільно. З часом і подальшими доопрацюваннями цього довідника, він став представляти керівництво, що зробило діагностування точнішим. Як джерело сучасного термінологічного інструментарію психологічного дискурсу, останнє, п'яте видання, містить кардинальні зміни як у термінах, пов'язаних з описом симптомів і процесом діагностування, так і у самій системі класифікації розладів. Так, як на сьогоднішній день довідник містить більш вимогливі і чіткі критерії діагностування, він в змозі полегшити цей процес фахівцям, які працюють з клієнтами, діагностування яких до цього викликало сумніви і невизначеність, як наприклад пацієнти з особистісними розладами (*Personality Disorders*). Отже, фахівцям потрібно буде призвичаїтися до відсутності як понять, так і термінів, пов'язаних з істеричним розладом особистості (*Histrionic Personality Disorder*), параноїдальним (*Paranoid*), шизоїдним (*Schizoid*) і залежним розладами особистості (*Dependent Personality Disorder*). Суттєві зміни торкнулися ряду вікових розладів, таких як синдром Аспергера (*Asperger's syndrome*), аутистичний розлад (*Autistic*

Disorder), синдром Ретта (*Rett syndrome*), первазивний розлад розвитку (*Pervasive Developmental Disorder*), а також дитячого дезінтегративного розладу (*Childhood Disintegrative Disorder*), відомого також як синдром Геллера (*Heller's syndrome*) або дезінтегративний психоз (*Disintegrative Psychosis*). В останньому виданні ці розлади входять до складу нової категорії, що називається розлади аутистичного спектру (*Autism Spectrum Disorder*). Класифікаційний апарат адиктивної поведінки (*addictive behaviour*) також поповнився новими поняттями і термінологічними одиницями. Так, до наркоманії (*Drug Addiction*) вже додані ігроманія, або ігрова залежність (*Gambling Disorder*), розлад неконтрольованого імпульсивного переїдання (*Binge Eating Disorder*), розлад гіперсексуальності (*Hypersexual Disorder*) і антисексуальний розлад (*Absexual Disorder*). Під час аналізу змін, що відбувались у наповненні психологічного дискурсу під час перевидань довідника, вчені знаходять спроби пов'язати діагностування з «біомаркерами» психічних розладів, які включають гени, протеїни, зразки електричної активності головного мозку, що можуть слугувати унікальними показниками наявності та ступеню важкості психічних розладів. Це, у свою чергу, спричинить появу відповідних змін у термінологічному апараті психологічного дискурсу, зробивши його більш наповненим біологічною термінологією, такою як нейронна хімія (*neural chemistry*), і зробить процес діагностування більш швидким, легшим і точнішим. [3] Отже, психологічний дискурс як активний фактор у керуванні психічним здоров'ям є дуже важливим. Подібно до інших професійних або тематичних дискурсів, психологічний дискурс визначається наступними характеристиками: 1) орієнтованістю на дію; 2) ситуаційністю; 3) перебуванням одночасно як під впливом зовнішніх сил, так і самостійно являти собою конструктивну силу; 4) продукуванням в якості психологічного від самого початку.

Комунікативно-прагматична спрямованість психологічного дискурсу полягає не лише в оцінці психічного здоров'я осіб, їхніх думок, поведінки та діяльності, але й у проведенні наукових досліджень, доведенні коректності терапевтичних підходів, формування курсів лікування тощо. Функціональність і прагматичні настанови дискурсу визначають наступні стилістичні характеристики: точність, об'єктивність, логічність і послідовність. Точність є важливою складовою під час усіх форм професійної діяльності психологів. Неточність, яка може бути зроблена у класифікації, категоризації, діагностуванні, терапевтичних заходів, може призвести до неправильного тлумачення, а від так і до невірних висновків і більш серйозних помилок. Певні поняття і погляди мають бути передані адекватно і недвозначно. Функціональна складова концептів нерозривно пов'язана з термінологічним наповненням. З моменту свого виникнення поняття позначається терміном, який його визначає і без якого оперування цим поняттям стає неможливим. З часом, поняття закріплюється у терміні та постає як його значення. Оперування термінами, які мають особливе психологічне значення, вважається основними рисам психологічного дискурсу. Так, *competence* у повсякденному

значенні є компетентністю, в межах психологічного дискурсу буде адекватністю поведінки; а *conditioning* на загальному рівні відоме як кондиціонування повітря, на рівні фахового психологічного вжитку означає формування умовних рефлексів, або обумовлення; *learning* широко вживане як навчання, у контексті процесу оволодіння знаннями та навичками, у сфері психології, а саме у термінологічному інструментарії біхевіористичної наукової школи, означає навчіння, або навчання як процес зміни поведінки під впливом оточення в результаті набуття досвіду [1].

В середині будь-якої професійної групи всі аспекти мови спрямовані на забезпечення ясної і чіткої комунікації. Спеціальні терміни дозволяють в одному слові або в короткій фразі виразити те, для чого в іншій, непрофесійній ситуації потрібні додаткові розгалужені пояснення: *insight* залишиться інсайтом для фахівців і буде потребувати пояснення як раптове усвідомлення; *blackout* означає проактивну амнезію для психологів, проте вимагає роз'яснень про тимчасовий провал у пам'яті для пересічних людей [2].

Після всього зазначеного вище психологічний термін можна визначити як слово або словосполучення, що використовується у сфері психології, та є узагальненим найменуванням психологічного поняття, має точний і визначений зміст, вирізняється смисловою однозначністю та функціональною стійкістю. Сучасна мова психологічної науки оперує низкою вимог щодо психологічних термінів. У відповідності до них психологічний термін повинен: 1) відповідати правилам і нормам мови; 2) бути систематичним; 3) бути відносно незалежним від контексту і емоційно нейтральним; 4) відповідати конкретній дефініції; 5) бути точним і якомога лаконічним. Проте, необхідно зазначити, що попри ці вимоги, досить часто один психологічний термін, що вживається в контекстах різних наукових шкіл або напрямках психології, тобто в різних психологічних дискурсах, має різні значення залежно від сфери вжитку. Наприклад, концепт *стимул*, який використовується в апараті біхевіоризму, буде визначатися різними термінологічними одиницями в залежності від типу формування умовних рефлексів: *stimulus* в контексті *classical conditioning* і *reinforcer* для *operant conditioning*. І, навпаки, один і той самий термін може мати контекстуальні відмінності залежно від напрямку або наукової школи, в межах яких він вживається. Так, *self-actualisation* – само-актуалізація за К. Гольдштайном буде означати мотив до реалізації внутрішнього потенціалу, розуміння себе як цілісної особистості; за К. Юнгом – це поняття, що використовується для визначення концепції індивідуалізації, а відповідно до гуманістичної теорії А. Маслоу, цей концепт репрезентує найвищий рівень психологічного розвитку [1].

Таким чином, чіткості, логічності психологічного дискурсу сприяє опанування і вживання професійної лексики, термінологічних одиниць і конструцій. Дотримання деталізації і точність в англомовному психологічному дискурсі є дуже важливим, так як від цього залежить розуміння, тлумачення та інтерпретація висловлювання

ЛІТЕРАТУРА

1. English for Psychology Students: Навч.-метод. посібник з англійської мови для студентів психологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Автор-укладач Орлова Н.В. – Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2010. – 464 с.

2. Англо-український та українсько-англійський словник педагогічних та психологічних термінів і понять: Навчальний посібник для студентів і викладачів вищих навчальних закладів / Укладач Орлова Н.В. – Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Б.Хмельницького, 2010. – 188 с.

3. Jabr, Ferris Redefining Mental Illness // Scientific American Mind. – May / June 2012. – P. 30-35.

Русакова А. В.

викладач кафедри іноземних мов

для інженерно-технічних і природничих спеціальностей

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

м. Дніпро, Україна

СУЧАСНІ СТЕРЕОТИПНІ ФОРМИ ВИРАЖЕННЯ МАСКУЛІННОСТІ І ФЕМІНІННОСТІ У МОВІ

Поняття «гендер» увійшло в сучасну лінгвістичну парадигму набагато пізніше, ніж в інші гуманітарні науки, а саме в другій половині XX ст. Надалі детальне вивчення цього поняття відбувалось та все ще відбувається настільки стрімко, що зараз із упевненістю можна говорити про те, що це надало поштовх появи ще однієї нової галузі мовознавства – лінгвістичної гендерології, або гендерної лінгвістики [5]. Як зазначає О.І.Горошко, на сучасному етапі розвитку цієї науки вже з'явився ряд цікавих наукових праць, де дослідниця зробила спробу системного осмислення й опису мови в її зв'язку з феноменом гендеру, створила теоретичну модель гендеру та провела систематизацію методологічних підходів до дослідження проблеми гендеру в мові [2].

Звернувшись до монографії А.В.Кириліної [3] та інших наукових досліджень провідних науковців на цю тему, можна зазначити, що гендерні відношення у мові фіксуються у вигляді мовних стереотипів, які накладають відбиток на поведінку особистості, у тому числі й мовленнєву, та процеси її мовної соціалізації, а лінгвістика допомагає виявити відображення гендерних стереотипів, які закріпилися в свідомості носіїв мови.

Спираючись на здобутки західних учених, можна виділити три підходи у сучасних гендерних дослідженнях [2]: